

хисню води, який включається в дію при активації пероксидазних ферментів.

Література

1. Малая енциклопедія подій. – Харків: Торсинг. – 1999. – 768 с.

2. Евенштейн З.М. Популярная диетология. – М.: Экономика. – 1990. – 318 с.

Д.В. Атаманюк,

кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри економіки спорту Львівського державного інституту фізичної культури

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Фізичне виховання та заняття спортом як основні засоби здорового способу життя пов'язані із формуванням та використанням людського капіталу.

Про значення занять фізичною підготовкою та спортом аргументовано висловлено в багатьох фахових виданнях і публікаціях. В даній статті буде розглянуто економічний аспект фізичного виховання та спорту.

Фізичне виховання це, перш за все, здоров'я, яке необхідне кожній людині і переоцінити його важко.

Проте без оцінки ефективності та затрат неможливо цілеспрямовано управляти цим процесом і, що дуже важливо, сформуванню стратегію управління фізичним вихованням та спортом. Ефективність даного аспекту життєдіяльності доцільно розглядати із суспільних позицій.

Заняття фізичною культурою та спортом має надзвичайно важливе соціальне та економічне значення, але й вимагає певних витрат.

Витрати в даній галузі, перш за все, пов'язані із створенням та утриманням матеріальної бази, а також оплатою праці фахівців, які забезпечують надання різного змісту фізкультурно-спортивних послуг.

Навіть кількісна оцінка матеріальної бази показує, що це досить значні ресурси. Спортивні споруди капіталомісткі, часто займають значні площі, вимагають витрат на підтримання їх в належному стані для використання. В даний час стан споруд часто знаходиться в критичному стані, що обумовлено складними економічними проблемами в Україні та змінами у відносинах в суспільстві.

Витрати на утримання спортивних споруд різняться по регіонах, по видах спорту і тих обставин, в яких вони діють. Так, наприклад, утримання плавбасейну на РАЕС обходиться 7670 грн. в місяць (за даними 2000 р.). Річні експлуатаційні витрати складають орієнтовно

92 тис. грн. Кількість відвідувань малої і великої ванни плавбасейну складає біля 23767

ос/міс. Серед відвідувачів – 50% діти до 16 років. Загальні видатки великі, але користь для оздоровлення теж значна.

Дослідженнями доказано, що люди, які займаються фізичною культурою і спортом більш витривалі до навантажень під час роботи, служби в армії, до кліматичних впливів, епідемічних хвороб.

Крім того, працівники такої категорії досягають вищої продуктивності праці в середньому на 5%, у працівників розумової праці підвищується активність і результативність праці, учні краще засвоюють програмний матеріал, відбувається краще сприйняття знань.

Люди, які займаються систематично фізичною культурою та спортом в 2-4 рази менше хворіють порівняно з тими, хто не займається фізичними вправами.

Середньостатистичні дані показують, що при умові активного використання засобів фізичної культури знижуються втрати часу по непрацездатності на 5-7 днів на одного працюючого.

Для визначення шкоди від втрати працездатності можна застосовувати метод, розроблений Артуром Оукеном, який стверджує, що зростання безробіття на 1% зумовлює зменшення ВВП на 2,5%. Працездатне населення, яке за станом здоров'я не працює або передчасно перестає працювати, не створює валовий внутрішній продукт.

Величину витрат необхідно перерахувати на ВВП України відповідного року.

Розрахунки можна виконувати стосовно різниці чисельності за захворюваннями та інших важких наслідках, пов'язаних із заняттями або недостатніми заняттями фізичним вихованням (оздоровчою фізичною культурою).

Що втрачає суспільство від збільшення часу втрати працездатності людей працездатного віку, які не займаються фізичною куль-

турою, спортом розглянемо в розрахунку на 1000 осіб. Величину валового внутрішнього продукту на душу населення приймаємо за 2065 грн. (згідно з даними державного Комітету статистики України за 1999 р). На одного працюючого це складає 3770 грн.

Якщо виходить, що денний виробіток ВВП на 1 працівника складає = 15,6 грн., то втрати в зв'язку з захворюваннями складають біля 108 тис. грн. в розрахунку на орієнтовну загальну чисельність захворілих.

За рахунок вищої продуктивності праці виробіток відповідно зростає на 16 тис. грн. на 1000 осіб.

Заняття фізичною культурою і спортом слід економічно оцінювати і із врахуванням збільшення витрат на тих, що не займаються фізичною культурою і частіше хворіє. Ці витрати пов'язані із оплатою листків непрацездатності, витратами лікувальних закладів та особистими витратами громадян, а також втратами від зниження виробітку продукції або послуг за час лікування.

Не менш важливими є інші аспекти занять фізичною культурою і спортом, які мають опосередковані і прямі виходи на економіку.

Молодь, яка займається фізичною культурою, більш змістовно проводить вільний

час, менше піддається негативним впливам "вулиці", значно менше займається курінням іншими нераціональними або і негативними заняттями.

Встановлено, що особи, які систематично займаються фізичною культурою і спортом переважно мають меншу схильність до споживання алкоголю.

Важливим наслідком соціального і економічного змісту є зниження темпів передчасного старіння людей, які можуть збільшувати величину національного доходу держави зберігаючи свою працездатність на триваліший час.

Економічна сторона занять фізичною культурою та спортом надзвичайно важлива хоч часто цьому аспекту громадяни і суспільство в цілому не надають належної уваги.

Література

1. Абетка Української політики. Довідник К. Смолоскип, 2000.
2. Бака М.М. и др. Социально-биологические проблемы физической культуры. К.Здоров'я, 1981.
3. Ватаманюк З. Г. та ін. Економічна теорія. Кн. 1. К., Заповіт, 1997.
4. Кузьмак Г.С., Одинцов А.А. Социально-экономические проблемы физической культуры и спорта. М.ФиС, 1981.

Т.О. Білошицький

викладач кафедри рекреації та оздоровчої фізичної культури,

В.М. Опально, П.Ф. Жумик,

магістранти кафедри рекреації та оздоровчої фізичної культури Львівський державний інститут фізичної культури

ОЗДОРОВЧЕ ЗНАЧЕННЯ ЗАНЯТЬ ВИДАМИ СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ

Вже кілька століть туризм використовується як засіб оздоровлення і виховання молоді. Велике значення туристичного руху, як засобу виховання підкреслювали ще просвітителі епохи Відродження. З того часу туристичний рух змінився, з'явилися його різновиди, які можна класифікувати за масовістю (груповий і масовий), способом організації (плановий і самодіяльний), змістом діяльності (оздоровчий, краєзнавчий, спортивний) та ін.

В сучасній Україні особливу увагу приділяють розвитку, а швидше створенню новітніх туристичних форм, які можливо і не виправдають покладених на них сподівань і

вкладених в них коштів. Натомість традиційні види перебувають у занепаді.

15-20 років тому розрізняли за змістом спортивний і рекреаційно-краєзнавчий туризм, а також за формою організації – самодіяльний та плановий. Автори підтримують такий менш чисельний розподіл, адже переважна більшість туристичних походів несе в собі: оздоровчий, пізнавальний, культурно-освітній, рекреаційний, атракційний і багаті інших ефектів впливу на особистість.

Зупинимось на характеристиці оздоровчого значення різних видів туризму.

Водний туризм. В переважній більшості засобами мандрівки туристів-водників є байдарки і надувні катамарани, рідше плоту і на-